

ПЛАН
ЗА КОНТРОЛ И ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ
РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ЗАБОЛЯВАНЕТО
ВИСОКОПАТОГЕННА ИНФЛУЕНЦА ПО
ПТИЦИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА ПЕРИОДА 2024 – 2026 Г.



МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
2024 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА	5
II. ЦЕЛИ НА ПЛАНА	7
III. ОБХВАТ НА ПЛАНА И ФИНАНСИРАНЕ	8
IV. АНГАЖИРАНИ СТРУКТУРИ И МЕРКИ СРЕЩУ РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ВПИП	9
1. Централен эпизоотичен съвет (ЦЕС).....	9
2. Министерство на земеделието и храните и структури към него.	10
3. Министерство на вътрешните работи (Главна дирекция „Национална полиция“ (ГДНП), Главна дирекция „Гранична полиция“ (ГДГП), Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ (ГДПБЗН), Областни дирекции на МВР (ОДМВР) и съответните сектори „Икономическа полиция“)	17
4. Министерство на околната среда и водите (ИАОС, ДНП, РИОСВ, БД)	18
5. Министерство на здравеопазването	20
6. Областни управители	21
7. Кметове на общини, на райони и на кметства	21
8. Висши учебни заведения с обучение по ветеринарна медицина (Факултети по ветеринарна медицина към Тракийския университет и Лесотехническият университет)	23
9. Български ветеринарен съюз (БВС).....	23
10. Ловни сдружения (СЛРБ и БЛРС).....	24
11. Научни и неправителствени организации с експертиза в областта на орнитологията	24
12. Браншови асоциации (Асоциации от птицевъдния сектор (СПБ, АПБ, БАВ, ПОПВБ), АМБ, СПКФ, АЗПБ)	25
13. Оператори на животновъдни обекти.....	25
14. Мерки за биосигурност във фуражния сектор относно фуражите и храните на животните, спазвани от собствениците/ползвателите на животновъдните обекти и операторите	27
15. Търговците на животни и продукти добити от тях	27
16. Превозвачите на живи животни	28
17. Бизнес операторите, които извършват транспортиране на храни, добити от птици	28
18. Обекти за производство и преработка на птиче месо и продукти	28
19. Обекти за преработка и обезвреждане на странични животински продукти (СЖП).....	28

20. Пазари за живи животни 29

Използвани съкращения

АЗПБ	Асоциация на земеделските производители в България
АМБ	Асоциация на месопреработвателите в България
АПП	Асоциация на промишленото птицевъдство
БД	Басейнова дирекция
БАБХ	Българска агенция по безопасност на храните
БАВ	Българска асоциация водоплаващи
БВС	Български ветеринарен съюз
БЛРС	Български ловно-рибарски съюз
ГДГП	Главна дирекция „Гранична полиция“
ГДНП	Главна дирекция „Национална полиция“
ГДПБЗН	Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“
ДНП	Дирекции „Национални паркове“
ДФЗ	Държавен фонд „Земеделие“
ИАГ	Изпълнителна агенция по горите
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИБЕИ-БАН	Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания – Българска академия на науките
ЛТУ	Лесотехнически университет
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ, АПИ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МФ, АМ	Министерство на финансите, Агенция „Митници“
НДНИВМИ	Национален диагностичен научноизследователски ветеринарно- медицински институт
НССЗ	Национална служба за съвети в земеделието
НРЛ	Национална референтна лаборатория „Инфлуенца А и Нюкасълска болест по птиците“
НСМСБР	Национална система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие
ОДБХ	Областна дирекция по безопасност на храните
ОДЗ	Областни дирекции „Земеделие“

ОДМВР	Областни дирекции на МВР
ПРСР	Програмата за развитие на селските райони
ПОПВБ	Професионална организация на производителите на водоплаващи в България
РИОСВ	Регионални инспекции по околната среда и водите
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
СЛРБ	Съюз на ловците и риболовците в България
СПКФ	Съюз на производителите на комбинирани фуражи
СПБ	Съюз на птицевъдите в България
ТРУ	Тракийски университет
ЦОРХВ	Център за оценка на риска по хранителната верига

I. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА

Високопатогенната инфлуенца по птиците (ВПИП, популярно като Птичи грип) е едно от най-силно контагиозните и смъртоносни заразни заболявания при птиците, нанасящо опустошителни ефекти върху птицевъдния сектор и икономиката на засегнатите региони. Заболяването притежава потенциал да се разпространява изключително бързо сред възприемчивите птици (домашни и диви) чрез широк спектър от предавателни механизми. Основният природен резервоар, източник на инфекция и фактор за разпространение на ВПИП в Република България са дивите прелетни водолюбивы птици, които са обект на лов или такива, които влизат в контакт с местните одомашнени видове птици или с диви синантропни видове, които осигуряват продължителна циркулация на вируса в дивата природа. Значими фактори в разпространението на заболяването се явяват заразените животни и техни трупове, както и механичните преносители на инфлуенца вируса, като скитащи кучета и котки, контаминирани транспортни средства, инструменти и инвентар, заразени хранителни/технически суровини, питейна вода, фуражи, контаминирани дрехи, обувки, кожна повърхност на работници и посетители и др.

На този етап единствената реална възможност за опазване здравето на птиците в индустриалните птицеферми е въвеждането и стриктното изпълнение на програми за биологична сигурност и ефективни процедури за управление на критично-контролните точки в животновъдните обекти, чрез което да се намали рискът от проникването на инфлуенца вируса в тях. Следва да се вземе под внимание и фактът, че биосигурността е първия инструмент за борба с ВПИП, а ваксинацията е допълнителен инструмент.

От началото на 2023 г. са констатирани общо 11 бр. огнища на болестта ВПИП при домашни птици, в резултат на което са умъртвени около 1 мил и 350 хиляди птици.



Анализът на епидемиологичната ситуация за периода 2016 – 2023 г. определи някои слабости в контрола и борбата с болестта, които са адресирани в настоящият план, а именно подобряване на надзора при домашни и диви птици, подобряване на биосигурността в птицевъдните обекти, повишаване на информираността по отношение на болестта с цел ранно установяване на ВПИП, за да се подобри подготвеността при установяване на заболяването и без забавяне да се предприемат мерки за ликвидиране на огнищата.

Дивите птици могат да бъдат заразени с ВПИП и да не проявят признаци на заболяване. По този начин болестта може да се разпространи в незасегнати райони, чрез миграцията на диви птици. Освен водолюбивите птици, хищните птици и други птици, които ядат мърша, са изложени на риск от заразяване от хранене със замърсени трупове на птици.

Съгласно Научно становище изготвена от Центъра за оценка на риска по хранителната верига относно усложнената епидемиологична обстановка по отношение на заболяването ВПИП в Република България и констатираните огнища през 2023 г., е необходимо изцяло да се осъвремени и актуализира системата за активен надзор на диви птици – особено на тези, които служат за резервоар на вируса в дивата природа (напр. водолюбивы птици). Идентификацията на видовете остава от изключителна важност за правилното тълкуване на усилията за пасивно наблюдение на дивите птици. Необходимо е подобряване и задълбочаване анализа на данните от епидемиологичните

проучвания на терена и комбинирането им с резултатите от филогенетичния анализ на изолираните Инфлуенца А вируси от Република България.

Усложнената обстановка по отношение на заболяването ВПИП, налага предприемането на координирани спешни действия, които засягат компетенциите на няколко организации и структурите им. Съгласно чл. 43 от Регламент (ЕС) 2016/429¹, от компетентния орган се изисква да създаде оперативна експертна група в рамките на плановете за действие при извънредни положения, които имат за цел да осигурят висока степен на осведоменост и подготвеност за болестите, както и бърза реакция при поява на огнище на болест, включена в списъка в съответствие с чл. 5, параграф 1 от Регламент 2016/429.

С цел ефективно управление на риска при извънредни ситуации, комуникацията между институциите и заинтересованите страни е изключително важна. Навременните решения в управлението на риска при извънредни ситуации се основава на екипен подход при вземане на решения, реакция и контрол.

В настоящия план е залегнал именно този подход.

II. ЦЕЛИ НА ПЛАНА

Основната цел на Плана е превенция, ограничаване на разпространението и щетите, които нанася ВПИП и постепенно изкореняване, доказване и придобиване статут на свободна от заболяването страна/регион чрез прилагане на координирани, повсеместни и системни действия от всички заинтересовани страни – различни държавни институции, органи на местното самоуправление и местната администрация, висши учебни заведения и неправителствени организации. За постигането ѝ е необходимо, както следва:

1. Да се подобри взаимодействието между всички заинтересовани институции и организации.
2. Да се подобри надзорът при домашни и диви птици.
3. Да се подобри биосигурността в птицевъдните обекти.
4. Да се повиши информираността за болестта с цел ранно установяване на ВПИП.
5. Да се повиши подготвеността при установяване на заболяването.
6. Да се предприемат спешни мерки за ликвидиране на огнищата.

¹ Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година за заразните болести по животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните

7. Да се осигури установяване на генетична принадлежност и произход на циркулиращите щамове на вируса в Република България.

8. Да се обезпечи нормалното функциониране на птицевъдния сектор.

9. Да се редуцират икономическите загуби, причинени от ВПИП.

Изпълнението на заложените дейности изисква дългосрочното им планиране и прилагане на практика. Предвид всеобхватността на Плана и естеството на болестта е невъзможно достигане на заложените цели в краткосрочен план и в тази връзка е предвидено годишното отчитане на дейностите и извършването на анализ на епидемиологичната обстановка да бъде индикатор за подобряване на ситуацията в Република България, което от своя страна би довело до преценка дали е необходимо да бъде направена корекция на дейностите и ангажираните институции.

III. ОБХВАТ НА ПЛАНА И ФИНАНСИРАНЕ

Планът обхваща комплекс от мерки за контрол, ограничаване на разпространението и ликвидиране на ВПИП на територията на страната, които са определени в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/429² и Делегиран регламент (ЕС) 2020/689³. Мерките се прилагат за периода 2024–2026 г. на територията на цялата страна.

Съгласно чл. 7 от Закона на управление на агрохранителната верига,⁴ (ЗУАХВ) Българската агенция по безопасност на храните организира (БАБХ), в качеството си на компетентен орган по смисъла на чл. 4 от Регламент (ЕС) 2017/625⁵, координира, контролира и дава указания за начина, средствата и периодичността на извършване на

² Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година за заразните болести по животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните

³ Делегиран регламент (ЕС) 2020/689 на Комисията от 17 декември 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правилата за надзор, програмите за ликвидиране и статута „свободен от болест“ за някои болести от списъка и нововъзникващи болести

⁴ Закон на управление на агрохранителната верига, В сила от 20.06.2020 г. Обн. ДВ. бр.51 от 2020г.

⁵ Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 година относно официалния контрол и другите официални дейности, извършвани с цел да се гарантира прилагането на законодателството в областта на храните и фуражите, правилата относно здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, здравето на растенията и продуктите за растителна защита, за изменение на регламенти (ЕО) № 999/2001, (ЕО) № 396/2005, (ЕО) № 1069/2009, (ЕО) № 1107/2009, (ЕС) № 1151/2012, (ЕС) № 652/2014, (ЕС) 2016/429 и (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета, регламенти (ЕО) № 1/2005 и (ЕО) № 1099/2009 на Съвета и директиви 98/58/ЕО, 1999/74/ЕО, 2007/43/ЕО, 2008/119/ЕО и 2008/120/ЕО на Съвета, и за отмяна на регламенти (ЕО) № 854/2004 и (ЕО) № 882/2004 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 89/608/ЕИО, 89/662/ЕИО, 90/425/ЕИО, 91/496/ЕИО, 96/23/ЕО, 96/93/ЕО и 97/78/ЕО на Съвета и Решение 92/438/ЕИО на Съвета (Регламент относно официалния контрол)(ОВ L 95 от 7.4.2017 г.)

дейностите, които се изпълняват от отделните структури/ведомства в съответствие със спецификата на дейността. Отделните структури/ведомства предприемат необходимите мерки за изпълнение на дейностите, посочени в настоящия План.

Изпълнението на дейностите от отделните ведомства се осъществява в рамките на утвърдения им бюджет за съответната година, като необходимите средства се разходват от текущата издръжка на ведомството. При необходимост от целево финансиране за реализиране на извънредни разходи при възникване на огнища на ВПИП, преценката за необходимост от осигуряване на допълнителни средства за извънредни разходи, респ. предприемането на действия за осигуряване на допълнително финансиране, следва да се извършва от МЗХ.

IV. АНГАЖИРАНИ СТРУКТУРИ И МЕРКИ СРЕЩУ РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ВПИП

1. Централен епизоотичен съвет (ЦЕС)

Създаден е през 2018 г. с Решение № 520 на Министерския съвет и е действащ, и към момента. Сформира се към Министерския съвет на Република България с председател – заместник министър-председателя на Република България, заместник – председател – министъра на земеделието и храните и секретар – изпълнителния директор на БАБХ. Членове на съвета са министрите на ведомствата, имащи отношение към борбата с особено опасни заразни болести по животните.

Дейност на ЦЕС:

1. организира прилагането на мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на ВПИП.

2 координира действията на органите на изпълнителната власт и органите на местното самоуправление при прилагане на горепосочените мерки.

3 изготвя предложения до Министерския съвет за осигуряване на финансови средства за обезпечаване изпълнението на горепосочените мерки.

4 при необходимост прави предложения за промени на нормативни актове, свързани с прилагането на мерките.

5 организира срещи с представители на неправителствени организации, чиято дейност е свързана с отглеждане и развъждане на животни, както и производство и търговия на суровини и храни от животински произход, зародишни продукти, странични животински продукти (СЖП) и продукти, получени от тях, фуражни

суровини, комбинирани фуражи, фуражни добавки и премикси, с цел подобряване на диалога и сътрудничеството между заинтересованите страни при прилагане на мерките.

6 възлага на компетентните органи да разработят указания за необходимостта от прилагане на мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на ВПИП, които се предоставят на заинтересованите физически и юридически лица.

7 определя работни групи от експерти и им възлага изготвянето на анализи, експертизи, становища, инициативи и други мерки по въпроси, свързани с дейността на съвета.

8 осъществява и други функции в зависимост от особеностите на епидемиологичната обстановка.

2. Министерство на земеделието и храните и структури към него.

Съгласно чл. 3, т. 2 от ЗУАХВ⁶ **министърът на земеделието и храните** определя държавната политика по здравето на сухоземните и водните животни – отглеждани или диви, както и на ембрионите и зародишните продукти, и като част от тази политика координира и съгласува мерките и действията при контрола и борбата с възникването и разпространението на заболяването ВПИП, съвместно с БАБХ, Изпълнителната агенция по горите (ИАГ), ЦОРХВ и други институции при необходимост.

Със заповед на министъра на земеделието и храните е създаден Координационен съвет за особено опасни болести по животните и зоонози, който при необходимост координира на територията на Република България изпълнението от страна на МЗХ и второстепенните разпоредители с бюджет на мерките за превенция, контрол и ограничаване разпространението на:

1. особено опасни болести по животните и зоонози, посочени в чл. 5, параграф 1 и чл. 6 параграф 2 от Регламент (ЕС) 2016/429.

2. болести, съгласно списък с приоритетни за Република България и Европейския съюз заболявания по животните, включително зоонози, за които са изготвени национални програми или е предвидена диагностична готовност в програмата за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози по чл. 118 от Закона за ветеринарномедицинската дейност⁷.

⁶ Закон на управление на агрохранителната верига, В сила от 20.06.2020 г. Обн. ДВ. бр.51 от 2020г.

⁷ Закон за ветеринарномедицинската дейност (обн., ДВ, бр. 87 от 2005 г.; изм., бр. 30, 31, 55 и 88 от 2006 г., бр. 51 и 84 от 2007 г., бр. 13, 36 и 100 от 2008 г., бр. 27, 35, 74, 95 и 102 от 2009 г., бр. 25 и 41 от 2010 г., бр. 8 и 92 от 2011 г., бр. 77, 82 и 97 от 2012 г., бр. 7, 15, 66, 68, 83 и 99 от 2013 г., бр. 98 от 2014 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 14, 34 и 58 от 2016 г., бр. 58 и 85 от 2017 г., бр. 17 и 98 от 2018 г., бр. 24 и 101 от 2019 г. и бр. 13, 51, 52 и 71 от 2020 г. и бр. 102 от 2022 г.)

2.1. Българска агенция по безопасност на храните – осъществява официален контрол по отношение на:

- изискванията към ветеринарномедицинската дейност, здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, регистрацията на птицевъдните обекти;
- изпълнение на мерките за биосигурност в птицевъдни обекти, извършване на документални и физически проверки за установяване на здравния статус на птиците;
- спазването на установени от ЦУ на БАБХ санитарни периоди в стопанствата;
- транспортирането на птици от животновъдните обекти до кланици или други животновъдни обекти;
- клането на птици и производство и търговията на месо и месни продукти;
- страничните животински продукти (СЖП);
- изисквания към фуражите;
- други дейности посочени в Закона за БАБХ⁸.

Предвид гореизложеното БАБХ:

1. Съгласно изискванията на чл. 75, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625 и приложимото българско законодателство, си взаимодейства с Агенция "Митници" във връзка с конфискуване на нелегално транспортирани животни/храни/продукти от животински произход, открити в личен багаж/транспортни средства (Проверка на документи, конфискуване и унищожаване на животни/продукти при установяване на нарушения по съответния административен ред, съгласно ЗВД).

2. Инвентаризира съвместно с представителите на местната власт обектите тип лично стопанство. При констатиране на нерегистрирани обекти по чл. 137 ал. 11 от ЗВД се предприемат действия съгласно чл. 139а, ал. 1 от ЗВД. В извънредни ситуации, въз основа на анализ на риск, с разпореждане на ИД на БАБХ, птици в нерегистрирани обекти попадащи в зони с наложени ограничения във връзка с констатирани огнища на заболяването ВПИП, подлежат на унищожаване, а обектите се подлагат на щателна дезинфекция.

3. Следи за изпълнението на нормативно определените мерки за биосигурност и организира/извършва проверки в птицевъдните обекти.

⁸ Закон за Българската агенция по безопасност на храните (Обн. ДВ. бр.8 от 25 януари 2011г., изм. ДВ. бр.38 от 18 май 2012г., изм. ДВ. бр.102 от 21 декември 2012г., изм. ДВ. бр.15 от 15 февруари 2013г., изм. ДВ. бр.61 от 25 юли 2014г., доп. ДВ. бр.57 от 28 юли 2015г., изм. ДВ. бр.14 от 19 февруари 2016г., изм. ДВ. бр.44 от 10 юни 2016г., изм. ДВ. бр.58 от 18 юли 2017г., изм. ДВ. бр.102 от 23 декември 2022г., изм. ДВ. бр.102 от 8 декември 2023г.)

4. Организира, контролира и извършва постоянен клиничен надзор и пробовземане в птицевъдните обекти, съгласно Програма за надзор на болестта Инфлуенца при домашни и диви птици в Република България.

5. Осъществява контрол върху придвижването на възприемчиви видове животни на заболяването ВПИП от и към зоните с наложени ограничения, както и вътре в тях, като при необходимост и след разпореждане от изпълнителния директор на БАБХ издава и документите за това придвижване.

6. Извършва , съвместно с ЦОРХВ, анализ на разпространението на случаите на ВПИП на територията на страната.

7. Следи актуалната епидемиологична обстановка в други държави, имаща отношение за разпространение на ВПИП в Република България и разпорежда допълнителни мерки при необходимост.

8. Провежда периодични обучения / информационни кампании на ветеринарни лекари, животновъди, ловци, представители на местната власт, ИАГ, МОСВ и структурите към него, представители на научни, образователни и неправителствени организации с орнитологична насоченост, природолюбители и други лица, които извършват дейности в горски територии и имащи отношение към превенцията, контрола и надзора на ВПИП. Предоставя комплекти за пробовземане от диви птици.

9. Разработва модела за изготвяне на информационни материали (клипове /табели/ листовки/ постери). Разпространяване на брошури/листовки.

10. Осъществява комуникация с Европейската комисия и други институции, компетентните органи на държавите членки и трети страни.

11. При съмнение за ВПИП в изпълнение на Делегиран регламент (ЕС) 2020/687⁹, БАБХ незабавно извършва проучване с цел да потвърди или отхвърли наличието на болестта, като официален ветеринарен лекар извършва клинични прегледи на отглежданите животни в животновъдния обект и се взимат проби за лабораторни изследвания. В допълнение, съмнителният обект се поставя под официален надзор и се налагат предварителни ограничителни мерки и допълнителни мерки за биологична сигурност, за да се предотврати разпространението на болестта.

12. След получаване на положителен резултат за болестта ВПИП при домашни или диви птици от Националната Референтна Лаборатория (НРЛ) за Инфлуенца и Нюкясълска болест към НДНИВМИ, със заповед изпълнителният директор на БАБХ обявява възникналото огнище. С нея се определят мерки съгласно законодателството на

⁹ Делегиран регламент (ЕС) 2020/687 на Комисията от 17 декември 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правила за профилактика и контрол на някои болести от списъка

ЕС и националното законодателство. Заповедта се изпраща до директорите на ОДБХ, ИАГ и съответните областни управители и се публикува на страницата на БАБХ. Българската агенция по безопасността на храните докладва за всяка нова поява на ВПИП (включително случаите при диви птици) в системите за обявяване на болестите при животните Animal Disease Information System (ADIS) и World Animal Health Information System (WAHIS).

13. Организира и участва в извършването на епидемиологично проучване с цел изясняване възможните начини за проникване на заболяването. Извършва анализ на необходимостта от промяна на наложените мерки за контрол и надзор.

14. Със заповед, изпълнителният директор на БАБХ обявява огнище и разпорежда ограничителни мерки на територията на засегнатата/тите от огнища при домашни птици област/ти или цялата страна относно:

14.1 Търговията и придвижването на домашни, диви и други птици, яйца за разплод, птиче месо, продукти от птиче месо и яйца за човешка консумация.

14.2 Забрана за организиране и провеждане на панаири, пазари и изложби за птици.

14.3 Забрана за разселване на птици за подновяване на дивечовия запас.

14.4 Забрана за отглеждане на открито на домашни птици.

14.5 Организиране и координиране на дейностите по ликвидиране на огнището.

14.6 Собствениците на засегнатите обекти да бъдат обезщетени, съгласно чл. 141 – 148 от Закона за ветеринарномедицинската дейност във връзка с дейностите по ликвидиране на огнищата.

14.7 Прави преглед съвместно с областните и общинските епизоотични комисии на местата определени за загробване на убитите птици. При необходимост от загробване контролира изпълнението на изискванията на наредбата по чл. 259, ал. 3 от ЗВД. Осигурява консумативи, материали и дезинфектанти за териториалните структури на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ в случаите, когато оказват съдействие за ликвидиране на огнищата.

14.8 Контрол на дейностите в кланиците – да се извърши проследимост от началото на инкубационни период и да се насочи добитото месо и всички странични животински продукти от птици от засегнатия животновъден обект за обезвреждане или преработка.

14.9 Извършване на проследимост на снесените яйца по време на инкубационния период, организиране на проверки за наличност в търговската мрежа и изтеглянето им от пазара.

14.10 Извършване на щателна дезинфекция на месодобивното предприятие, оборудването, транспортните средства за птици и храни (ако са налични).

14.11 Провеждане на заседание на областни и общински епизоотични комисии.

15. Разрешава повторно заселване на засегнатия животновъден обект, след извършване на оценка на ефективността на процедурите за биосигурност, в изпълнение на чл. 132, ал. 5 – 8 от ЗВД и в съответствие с чл. 57 от Делегиран регламент (ЕС) 2020/687¹⁰.

2.2. Диагностични лаборатории – Диагностика на заболяването ВПИП се осъществява в Национален диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт (НДНИВМИ), Национална референтна лаборатория "Инфлуенца А и Нюкасълска болест по птиците". Същата лаборатория извършва следните дейности, а именно:

1. Поддържа постоянна диагностична готовност.

2. Провежда лабораторно–диагностичните изследвания на всички постъпили проби по Програмата за надзор на болестта Инфлуенца при домашни и диви птици в Република България¹¹ и приоритетно и незабавно обработва пробите при съмнение за заболяване.

3. Информира ЦУ на БАБХ и ОДБХ за резултатите от лабораторните изпитвания.

4. Отразява лабораторните резултати от надзора във ВетИС на БАБХ.

5. Изпълнява задълженията си съгласно чл. 101 от Регламент (ЕС) 2017/625, осигурява сътрудничество с Референтната лаборатория на ЕС, участва в редовни тестове за пригодност (ринг-тестове), организирани от Референтната лаборатория на ЕС и организира тестове за пригодност на другите диагностични лаборатории.

6. Съхранява и консервира изолати от агентите, получени от потвърдени случаи в страната.

7. Отразяване на лабораторните резултати от надзора в Модул „Лов“ при диви птици.

8. Осигурява извършването на секвентен анализ на положителните проби за инфлуенца по птиците с подходящ вирусен товар ($Ct < 30$). След извършения геномен анализ, изолираните секвенции да бъдат депозираны в база данни съхраняваща колекции от сходни секвенции като GISAID или алтернативна такава, с цел

¹⁰ Делегиран регламент (ЕС) 2020/687 на Комисията от 17 декември 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правила за профилактика и контрол на някои болести от списъка (ОВ L 174, 3.6.2020г., стр. 64—139).

¹¹ [НППНКЛБЖЗБ - Българска агенция по безопасност на храните \(egov.bg\)](http://nppnklbz3b.gov.bg)

оповестяване наличните мутации и аминокиселинни замени доказани на територията на Република България.

В акредитирани лаборатории извън системата на БАБХ по желание на собствениците или ползвателите на обектите могат да се извършват изследвания преди движение на животните и за целите на самоконтрола. Акредитираните лаборатории изпълняват задълженията си съгласно Наредба 42 от 12.12.2008 г. за изискванията към ветеринарномедицинските заведения и видът и обемът на ветеринарномедицинската дейност, която може да се извършва в тях. Също така следва да отговарят на изискванията на чл. 51 от ЗУХВ.

2.3. Център за оценка на риска по хранителната верига

1. Изготвя актуални становища и оценки на риска относно ВПИП.
2. Сътрудничи в извършването на епидемиологично проучване с цел изясняване възможните начини за проникване на заболяването. Извършва анализ на необходимостта от промяна/засилване на мерките за надзор на болестта.
3. Участва в планиране/актуализиране на стратегиите за надзор и контрол на болестта.
4. Участва в планирането, координирането и провеждането на информационни кампании и периодични обучения за превенцията и предотвратяване разпространението на ВПИП на животновъди, ловци, орнитологични организации и представители на местната власт и други лица, имащи отношение към болестта.
5. Участва в процедурата по повторното заселване на животни в животновъдните обекти, като извършват предварителна оценка на риска съгласно чл. 132, ал. 6 и 7 от ЗВД и Делегиран регламент (ЕС) 2020/687¹².
6. Докладва ежегодно до Европейския орган по безопасност на храните за обобщените данни от БАБХ, съгласно Директива 2003/99/ЕО¹³ и Наредба № 4 от 23.09.2020 г.¹⁴.

2.4. Изпълнителна агенция по горите (ИАГ), регионалните структури и

¹² Делегиран регламент (ЕС) 2020/687 на Комисията от 17 декември 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правила за профилактика и контрол на някои болести от списъка (ОВ L 174, 3.6.2020г., стр. 64—139).

¹³ Директива 2003/99/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 ноември 2003 година относно мониторинга на зоонозите и заразните агенти, причиняващи зоонози, за изменение на Решение 90/424/ЕИО на Съвета и за отмяна на Директива 92/117/ЕИО на Съвета (ОВ L 325, 12.12.2003г., стр. 31—40)

¹⁴ НАРЕДБА № 4 от 23.09.2020 г. за надзор и мониторинг на зоонозите при профилактиката, ограничаването и ликвидирането им (издадена от министъра на земеделието, храните и горите и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 86 от 6.10.2020 г., в сила от 6.10.2020 г.)

териториалните поделения на държавните предприятия по Закона за горите:

1. Съдейства при разработването и актуализирането на мерките по отношение на дивите птици, съгласно епидемиологичната обстановка, анализ на получените данни, популационни промени, настъпили в хода на изпълнението на Програма за надзор на болестта Инфлуенца при домашни и диви птици в Република България и др. фактори, влияещи върху нея.

2. Подава сигнали за съмнителни/намерени умрели диви птици.

3. Организира предоставянето на проби от диви птици за лабораторни диагностични изследвания.

4. Съдейства при прилагане на мерки в случай на констатиране на ВПИП.

5. Организира при необходимост обучения/информационни кампании съвместно с БАБХ/ОДБХ относно превенцията, контрола и надзора на ВПИП, вкл. за взимане, опаковане, транспортиране на проби.

2.5. Държавен фонд „Земеделие“ осигурява финансирането и контрола на изпълнението на мерките и схемите от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 (ПРСР) и на интервенциите от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027 г. (СПРЗСР), насочени към насърчаване предприемането на мерки за повишаване на биосигурността на ниво земеделско стопанство и животновъден обект, и постигане на по-добро ниво на превенция срещу масови прояви на заразни болести по животните. Приемът на документи по съответните мерки от ПРСР и СПРЗСР, насочени към превенция и преодоляване на епизоотичната обстановка се извършва по електронен път чрез ИСУН 2020 или системата за електронни услуги.

2.6. Областни дирекции „Земеделие“

1. Съвместно с местните структури на Националната служба за съвети в земеделието, участват в провеждането на информационни кампании в съответните населени места.

2. Оказват съдействие при инвентаризацията на животновъдните обекти по съответните населени места като определят служители за проверки на място при необходимост.

3. Дават становища при определянето на терените за загробване.

2.7. Национална служба за съвети в земеделието – предоставя безплатно консултации и обучава земеделски стопани в областта на ветеринарномедицинските и зоохигиенните изисквания, растениевъдството, животновъдството, аграрната икономика и ПРСР.

3. Министерство на вътрешните работи (Главна дирекция „Национална полиция“ (ГДНП), Главна дирекция „Гранична полиция“ (ГДГП), Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ (ГДПБЗН), Областни дирекции на МВР (ОДМВР)) и съответните сектори „Икономическа полиция“)

3.1. Областните дирекции на МВР

1. Оказват съдействие на БАБХ/ОДБХ по реда на Наредба №24¹⁵ от 2009 г. в случаите на възпрепятстване изпълнението на служебните им задължения и отказ за достъп до обектите.

2. При съмнение за огнище за ВПИП при домашни птици, органите на МВР и представителите на местната власт при необходимост оказват съдействие съгласно инструкциите на официалния ветеринарен лекар, поставил обекта под възбрана.

3. Осигуряват 24-часови полицейски постове на определените от съответната ОДБХ пропускателни пунктове на входа на заразения обект, и в 3 км. зона около установени огнища на заболяването ВПИП. Целта – контролиране влизането и излизането на хора, моторни транспортни средства в това число и селскостопанска техника, както и превозни средства задвижвани чрез животинска тяга или физическа сила, с изключение на служители на МВР, медицински лица, вкл. спешна медицинска помощ, представители на централната и местна власт, областна администрация и лица, имащи адресна регистрация в съответното населено място.

4. Съдействат на ОДБХ за изпълнение на въведените ограничения при движение на животни и продукти, добити от тях и уведомяват ОВЛ за нарушения с цел предприемане на корективни действия.

5. Осъществяват контрол на превозни средства и уведомяване на ОДБХ при съмнение за нарушения по реда на Наредба № 24 от 2009 г.

6. Участват в Областните/общинските епизоотични комисии.

¹⁵ Наредба № 24 от 28 декември 2009 г. за реда и начините на взаимодействие между органите на Националната ветеринарномедицинска служба и Министерството на вътрешните работи, в сила от 08.01.2010 г.

3.2. Икономическа полиция оказва съдействие при наличие на данни за разпространение на суровини и храни от животински произход без ветеринарномедицински документи в търговската мрежа, в т.ч. пазари, нерегистрирани обекти и онлайн търговия.

3.3. Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“

1. Оказва съдействие за умъртвяване (евтаназия) на птици в огнищата в случай на необходимост за използване на метод с контролирана атмосфера.
2. Участва в извършване на дезинфекция при огнища на ВПИП.
3. Дава становища при определянето на терените за загробване.

3.4. Главна дирекция „Гранична полиция“

1. Оказва съдействие за ефективен граничен контрол с цел установяване на нерегламентирано движение през границата на живи животни и суровини/храни от животински произход по реда на Наредба №24 от 2009 г.

2. Уведомява структурите на БАБХ/ОДБХ при съмнение/установяване на нерегламентиран внос/износ/транзит на животни/храни/продукти. (структурите на БАБХ на съответното ГКПП/ГКПП или съответното ОДБХ при ГКПП/входни точки и ГКПП/вътрешни граници).

4. Министерство на околната среда и водите (ИАОС, ДНП, РИОСВ, БД)

Министърът на околната среда и водите издава разрешителни за допускане на изключения от въведената с чл. 38, ал. 1, т. 5 от Закона за биологичното разнообразие забрана за вземане от природата на намерени мъртви екземпляри от защитени видове, съгласно Наредба № 8 от 2003 г.¹⁶

4.1. Дирекция „Национални паркове“ – подават сигнали на БАБХ за съмнителни/намерени умрели диви птици и при възможност предоставят проби от диви птици за лабораторно-диагностични изследвания. При необходимост служителите редовно получават допълнително обучение за взимане, опаковане, транспортиране на проби от диви птици, намерени на територията на Националните паркове.

¹⁶ Наредба № 8 от 2003 г. за реда и условията за издаване на разрешителни за изключенията от забраните, въведени със Закона за биологичното разнообразие за животинските и растителните видове от приложение № 3, за животинските видове от приложение № 4, за всички видове диви птици, извън тези от приложение № 3 и приложение № 4 и за използване на неселективните уреди, средства и методи за улавяне и убиване от приложение № 5

4.2. Изпълнителна агенция по околна среда – организира и ръководи Национална система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие (НСМСБР), съгласно Наредба № 2 от 18 декември 2006 г.¹⁷ Специфичните цели на Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие са:

1. Системно наблюдение на елементите на биоразнообразието и процесите, влияещи върху състоянието му, с помощта на научно достоверни и практически приложими методики за събиране и обработка на данни.

2. Оценка и анализ на: състоянието на биологичното разнообразие и влиянието на различни фактори върху неговите компоненти.

3. Изпълнение на националното законодателство и национални стратегически документи, задълженията на страната към Конвенцията за биологичното разнообразие, Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО), Директивата за птиците (2009/147/ЕИО) и други международни договори, към които Република България има ангажименти.

4. Предупреждение за процеси и тенденции, водещи до увреждане и изчезване на видове и местообитания.

5. Предоставяне на информация за състоянието на биоразнообразието във вид удобен за ползване от широката общественост.

Като част от обектите за мониторинг в рамките на НСМСБР са посочени общо 414 вида птици, от които 312 се докладват по Директивата за птиците (2009/147/ЕИО). При изпълнението на методиките за мониторинг на птиците към НСМСБР, участващите институции следва да предоставят мъртви екземпляри или проби от диви птици съгласно „Инструкция за взимане на проби за Високопатогенна инфлуенца по птиците от диви птици и бозайници“, одобрена със заповед на изпълнителния директор на БАБХ. При необходимост, служителите редовно получават допълнително обучение за взимане, опаковане, транспортиране на проби, организирано от БАБХ.

4.3. РИОСВ – участват в определянето на терени за обезвреждането по наредбата по чл. 259, ал. 3 от Закона за ветеринарномедицинската дейност. Участват в национално организиран мониторинг на Средно зимно преброяване на водолюбивите птици и предоставят данни по НСМСБР. Подават сигнали на БАБХ за съмнителни/намерени умрели диви птици и при възможност предоставят проби от диви птици за лабораторно-диагностични изследвания.

¹⁷ Наредба № 2 от 18 декември 2006 г. за условията и реда за създаването и функционирането на Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие

4.4. Басейнови дирекции

1. При необходимост дават допълнителни указания и предписания на общинските администрации и специалистите от БАБХ, които организират и контролират загробването на животни за необходимостта от изпълнение на мерките за опазване на водите, и контролират изпълнението им.

2. Дават становища при определянето на терените за загробване и предписват мерки за опазване на водите.

3. Планират и изпълняват контролен мониторинг във водните тела, които могат да бъдат засегнати от загробването (заедно с регионалните лаборатории на ИАОС).

5. Министерство на здравеопазването

Наредба № 4 от 2020 г.¹⁸ описва подробно взаимодействието между МЗ, БАБХ, ЦОРХВ и НЦЗПБ в борбата със зоонозите. Съгласно Регламент (ЕС) 2022/2371 от 23 ноември 2022 г.¹⁹, в случай на сериозна трансгранична заплаха за здравето, причинена от зоонозна инфекция, е важно да се осигури оперативната съвместимост между сектора на здравеопазването и ветеринарния сектор за целите на планирането на режима на предотвратяване, готовност и реакция посредством подхода „Едно здраве“. В тази връзка борбата с грипните вируси е обект на съвместни дейности и дългогодишно сътрудничество.

1. При възникване/констатиране на огнище от високопатогенна инфлуенца по птиците, Българска агенция по безопасност на храните и Областната дирекция по безопасност на храните, на територията на която е регистрирано огнището, информират своевременно респективно Министерство на здравеопазването и съответната регионална здравна инспекция.

2. Регионалната здравна инспекция, на територията на която е регистрирано огнище на високопатогенна инфлуенца по птиците, предписва противоепидемични мерки в рамките на нормативно установените ѝ правомощия.

3. При регистриране на заболял/и сред лицата, осъществили контакт със заразени птици, Националният център по заразни и паразитни болести извършва изследвания за грипни вируси на лицето/ата.

¹⁸ Наредба № 4 от 23 септември 2020 г. за надзор и мониторинг на зоонозите при профилактиката, ограничаването и ликвидирането им

¹⁹ Регламент (ЕС) 2022/2371 от 23 ноември 2022 г. относно сериозните трансгранични заплахи за здравето и за отмяна на Решение № 1082/2013/ЕС

6. Областни управители

1. Издават разпореждания по указания на ЦЕС и МЗХ за предприемане на действия с цел ограничаване и ликвидиране разпространението на заболяването.

2. Подпомагат ОДБХ при изпълнение на държавната политика по опазване здравето на животните и предпазване на хората от зоонози.

3. Създават постоянно действащи областни эпизоотични комисии за прилагане на мерките по здравеопазване на животните.

4. Организируют провеждането на периодични и извънредни заседания на областните эпизоотични комисии, при възникване на усложнена епидемиологична обстановка в областта или в изпълнение на заповед на Министъра на земеделието и храните и/или изпълнителния директор на Българска агенция по безопасност на храните. В заседанията могат да участват представители на други институции, имащи отношение към разглежданите проблеми. Обсъждат и набелязват мерки за противодействие и ограничаване разпространението на заразни болести по животните и разпорежда изпълнението им на компетентните органи, в т.ч. кметове на общини и др. компетентни органи и лица.

5. В качеството на председатели на областните эпизоотични комисии координират и контролират изпълнение на мерките за борба с ВПИП.

6. Осигуряват взаимодействие между органите и организациите, имащи отношение към спазване на ветеринарно-санитарния контрол върху отглеждане, развъдна дейност и търговия с животни, добива, преработката, съхранението, транспортирането и търговията със суровини и продукти от животински произход и фуражи.

7. Публикуват на електронната си страница списък с одобрените терени за загробване, предоставени от общините.

8. Обявяват при необходимост бедствено положение за областта или части от нея.

7. Кметове на общини, на райони и на кметства

7.1. Кметовете на общини:

1. Организируют определянето на терени за загробване и съставят списък на определените места за загробване на принудително убити животни в съответствие с изискванията на нормативната уредба. Назначават със заповед комисия за извършване на проверка на терените за обезвреждане, с включени представители на съответната

община (кметство) съгласно наредбата по чл. 259, ал. 3 от Закона за ветеринарномедицинската дейност. При необходимост от загробване и в случай, че не е определен терен провеждат процедура по определяне на терен съгласно наредбата по чл. 259, ал. 3 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

2. Всички общини на територията на съответната област предоставят на областния управител списък с терените по т. 1, които се публикуват на интернет-страницата на областната управа.

3. Обявяват бедствено положение за територията на съответната община.

4. Осигуряват и контролират, съвместно с БАБХ, изпълнението на изискванията на наредбата по чл. 259, ал. 3 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и предписаните от МОСВ (БД, РИОСВ) мерки за опазване на околната среда и водите в местата на загробване.

7.2. Кметове/кметски наместници на населени места:

1. Предприемат действия за събиране и унищожаване на странични животински продукти извън обекти по чл. 259, ал. 1 и 2 и инсталациите по чл. 259а от Закона за ветеринарномедицинската дейност в случаите, определени с наредбата по чл. 259, ал. 3 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

2. При възникване на огнище, организират дейностите по загробване на трупове на животни по реда на наредбата по чл. 259, ал. 3 от Закона за ветеринарномедицинската дейност. Осигуряват транспорт и организират извозването на труповете на животните до терена за загробване.

3. При констатирано огнище на ВПИП забраняват провеждането на масови мероприятия в засегнатите населени места, включително сигнализируют при нерегламентирана продажба на пазари и др.

4. Осъществяват разяснителна кампания сред жителите за недопускане разпространението на ВПИП в заден двор.

5. Организират ежегодно в срок до 20 октомври извършването на инвентаризация на животните в животновъдни обекти – лични стопанства, и изготвят списък, който съдържа имената на собствениците на животни, броя, вида и категорията на животните от животновъдните обекти.

6. Осигуряват помощен персонал и технически средства, необходими за изпълнение на мерките за ограничаване и ликвидиране на болестите по животните на съответната територия.

7. Участват в комисиите за регистрация на животновъден обект – лично стопанство за отглеждане на селскостопански животни и приемат заявленията на

собствениците или ползвателите на животновъдните обекти за регистрация на обект за отглеждане на животни тип лично стопанство.

8. Висши учебни заведения с обучение по ветеринарна медицина (Факултети по ветеринарна медицина към Тракийския университет и Лесотехническият университет)

1. Изготвят и участват в научния и епидемиологичен анализ на програмата за контрол, надзор и ликвидиране на ВПИП.

2. Участват в планирането и провеждането на информационни кампании и периодични обучения за превенцията и предотвратяване разпространението на ВПИП на животновъди, ловци, представители на местната власт и други лица, имащи отношение към болестта.

3. Извършват анализ на необходимостта от промяна/засилване на мерките при активен надзор на болестта в зависимост от новите научни постижения в областта.

4. Участват в планиране/актуализиране на стратегиите за надзор и контрол на болестта.

9. Български ветеринарен съюз (БВС) - съсловна организация с членове регистрирани ветеринарни лекари, които упражняват ветеринарномедицинска практика

1. Осигуряват ветеринарномедицинско обслужване и поддържат списък на обектите обслужвани от регистрирани ветеринарни лекари (РВЛ) за съответната територия, уведомяват при установено нерегламентирано отглеждане.

2. Вземат и изпращат проби от домашни птици, отглеждани в животновъдни обекти, които обслужват.

3. Извършват дейности по Програмата за надзор на болестта Инфлуенца при домашни и диви птици в Република България, в случай на делегиране на такива от страна на ЦУ на БАБХ.

4. При съмнение или възникване на епизоотии или при проява на завишена/масова смъртност при животни в един или повече обекта, РВЛ предприемат ограничителни мерки и уведомяват незабавно ОВЛ при ОДБХ, председателя на областната колегия на БВС и кмета на общината и кметството, на чиято територия са обектите.

5. Регистрираните ветеринарни лекари изпълняват разпорежданията на ОДБХ за профилактика, ограничаване и ликвидиране на епизоотии и други масови болести.

6. Извършват регулярни посещения в обектите съгласно чл. 39., ал. 2, т. 15 от ЗВД и в съответствие с чл. 25 от Регламент (ЕС) 2016/429;

7. Съдействат на собствениците на обекти при изготвяне на планове за спешни мерки (контингенс-планове) на обектите и предоставят съвети и информация относно изискванията за биосигурност.

8. Участват в общински и областни епизоотични комисии.

10. Ловни сдружения (СЛРБ и БЛРС)

1. Подава сигнали за съмнителни/намерени умрели диви птици, попълват съответната информация в модул „Лов“.

2. Предоставя проби от диви птици за лабораторно-диагностични изследвания, съгласно „Инструкция за взимане на проби за Високопатогенна инфлуенца по птиците от диви птици и бозайници“, одобрена със заповед на изпълнителния директор на БАБХ. При необходимост, БАБХ да организира и проведе обучение за взимане, опаковане, транспортиране на проби.

3. Участват в обученията по т. 2.4 (5) и при необходимост организират съвместно с БАБХ информационни кампании/обучения относно превенцията и надзора на ВПИП.

4. Съдейства при прилагане на мерки в случай на констатиране на болест.

11. Научни и неправителствени организации с експертиза в областта на орнитологията

Разполагат с база данни относно разпространението и числеността на птиците през различни сезони от годината и провеждат Средно зимно преброяване на водолюбивите птици в Република България. Получените данни се предоставят на Изпълнителна агенция за опазване на околната среда (ИАОС) към МОСВ. Активно се работи по разработването на онлайн базирана система за събиране на данни за птиците SmartBird Pro²⁰. Нововъведение е **телеметрията**, която дава информация за придвижването на птиците в района през зимните месеци, чрез поставяне на GPS предаватели. В рамките на проектите за проучване и опазване на дадени видове птици, е развит значителен капацитет, като оборудване и опит за улавяне и маркиране, което би позволило обезпечаването на дългосрочен мониторинг при дивите птици, както и за взимане на проби за лабораторно-диагностични изследвания, както за ВПИП, така и за проследяване на трансгрансконтинентални придвижвания на птиците.

Специализираните научни и неправителствени организации с експертиза в областта на орнитологията са именно:

1. ИБЕИ-БАН.

²⁰ <https://smartbirds.org/>

2. Българско дружество за защита на птиците;
3. Фондация „Биоразнообразие“;
4. Сдружение с нестопанска цел „Зелени балкани“;
5. Фонд за дива флора и фауна;
6. Сдружение за дива природа „Балкани“;
7. Дружество за защита на хищните птици;
8. WWF – България.

Изброените организации следва да:

- подават сигнали за съмнително болни/намерени умрели диви птици;
- получат разрешение за ползване на изключение от забраните по чл. 38, ал. 1, т.

5 от ЗБР, което позволява на служителите им да събират мъртви екземпляри или останки в необходимите количества и бройки, за целите на профилактиката, надзора и контрола по ликвидиране на болести по животните;

- предоставят проби от диви птици за лабораторно-диагностични изследвания съгласно „Инструкция за взимане на проби за Високопатогенна инфлуенца по птиците от диви птици и бозайници“, одобрена със заповед на изпълнителния директор на БАБХ.

12. Браншови организации (Асоциации от птицевъдния сектор (СПБ, АПП, БАВ, ПОПВБ), АМБ, СПКФ, АЗПБ)

1. Изготвят и прилагат добри практики в секторите.

2. Съдействат на собствениците на животновъдни обекти при изготвяне на планове за спешни мерки и планове за биосигурност и план за умъртвяване на животните в случай на заболяване.

3. Организируют, участват и съдействат в провеждането на информационните кампании и обучения в съответствие с чл. 11 от Регламент (ЕС) 2016/429.

4. Запознават собствениците на животновъдни обекти със законодателството в областта.

5. Участват или дават становища при необходимост при изготвяне на Проекти на нормативни актове.

13. Оператори на животновъдни обекти

1. Подават заявления за регистрация, привеждат обекта в съответствие с ветеринарномедицинските изисквания.

2. Осигуряват ветеринарномедицинско обслужване на обектите – договор с РВЛ;

3. Изготвят, изпълняват и осъвременяват своевременно плановете на животновъдните обекти за спешни мерки и плановете за биосигурност и план за умъртвяване на животните в случай на заболяване.

4. Спазват мерките за биосигурност и ветеринарномедицинските изисквания за отглеждане, идентификация, придвижване и транспортиране на животните.

5. Съдействат и изпълняват Програмата за надзор на болестта Инфлуенца при домашни и диви птици в Република България.

6. Изпълняват предписанията на ветеринарните лекари, свързани с прилагане на мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестите по животните.

7. Предприемат мерки за гарантиране съхранението и обезвреждането на постелята и торовата маса.

8. В допълнение на изискванията на чл. 24 от Регламент (ЕС) 2016/429, уведомяват незабавно регистрирания и официалния ветеринарен лекар и в случаи на:

- намаляване приема на вода и храна с повече от 20%;

- намаляване производството на яйца с повече от 5% в рамките на 2 дни;

- повече от 3% смъртност в рамките на 1 седмица;

- наличие на някакви клинични признаци или след смъртни изменения характерни за заболяване.

9. В случай на съмнение за ВПИП, в допълнение на мерките по чл. 53 от Регламент (ЕС) 2016/429 и в изпълнение на чл. 5 от Делегиран регламент (ЕС) 2020/687 на Комисията, предприемат и следните мерки :

9.1. прибират и изолират всички птици в обекта от контакт с външни за обекта животни.

9.2. държат оборския тор, включително торовата постеля и използвания постелячен материал, както и всеки продукт, материал или вещество, които има вероятност да са заразени и да предават болестта, в изолация и защитени от насекоми и гризачи, други животни и диви животни.

9.3. въвеждат подходящи допълнителни мерки за биосигурност с цел предотвратяване на риска от разпространение на болестта.

9.4. прекратяват всички движения на отглежданите птици от или към животновъдния обект.

9.5. предотвратяват движението, което не е крайно необходимо, на птици продукти, материали, вещества, лица и транспортни средства от или към животновъдния обект.

9.6. гарантират актуализирането на дневниците на животновъдния обект с данни за производството, здравето и проследимостта.

9.7. предоставят на официалния лекар, по негово искане, всяка необходима информация относно обекта и здравния статус на птиците.

9.8. изпълняват всички указания, дадени от официалния лекар относно контрола на болестта.

10. Предоставят достъп и съдействие на длъжностните лица от ОДБХ, диагностични екипи, екипи за епидемиологично проучване, фирми за извършване на ДДЦД мероприятия; персонал, необходим за ликвидиране на огнището до обекта.

11. Спазват изискванията при повторно населване на обекта с животни съгласно чл. 132, ал. 1, т. 27 от ЗВД и изискванията на Делегиран регламент (ЕС) 2020/687²¹.

14. Мерки за биосигурност във фуражния сектор относно фуражите и храните на животните, спазвани от собствениците/ползвателите на животновъдните обекти и операторите

14.1 В животновъдните обекти:

1. Фуражите да се съхраняват в затворени помещения (складове) или съоръжения (силози).

2. Имат вход, който разполага с оборудване и място за измиване и дезинфекция с подходящи дезинфектанти на хора и транспортни средства при пристигане и напускане на обекта на оборудвано за целта място на входа и изхода на животновъдния обект.

3. Почистване на всички повърхности и съоръжения в контакт с фуражите.

14.2 В предприятията за производство на фуражи, първични производители на зърнени и маслодайни култури и оператори, съхраняващи зърно:

1. Съхраняват фуражите в затворени помещения.

2. Имат вход, който разполага с оборудване и място за измиване и дезинфекция с подходящи дезинфектанти на хора и транспортни средства.

15. Търговците на животни и продукти добити от тях

1. Извършват търговия при спазване на законовите изисквания и със съответните здравни документи.

2. Незабавно уведомяват компетентните власти при съмнение за заразна болест.

²¹ Делегиран регламент (ЕС) 2020/687 на Комисията от 17 декември 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правила за профилактика и контрол на някои болести от списъка

16. Превозвачите на живи животни

1. Осъществяват транспортирането на животни след получаване на лиценз от БАБХ за превоз, за кратки или продължителни пътувания.

2. Водачи на транспортни средства, в които се превозват животни, и придружители на животни при транспортиране могат да бъдат лица, получили удостоверение за правоспособност от директора на ОДБХ, на чиято територия се намира седалището на превозвача.

3. Спазват изискванията за почистване и дезинфекция на транспортните средства.

4. При разпореждане от БАБХ се вземат проби за доказване ефективността на извършената дезинфекция.

17. Бизнес операторите, които извършват транспортиране на храни, добити от птици

Спазват изискванията посочени в Глава втора, Раздел III от Закона за храните²².

18. Обекти за производство и преработка на птиче месо и продукти

1. Взимат подходящи превантивни мерки, за да гарантират, че не разпространяват болести от списъка, посочени в чл. 9, параграф 1, буква г) от Регламент 2016/429 и нововъзникващи болести.

2. Допускат в обектите само животни/продукти с проверен произход и придружени от съответните документи.

2. Упражняват стриктен контрол за щателно провеждане на ДДД мероприятия в обектите и на влизачите/излизачи превозни средства, инвентар и опаковки; При разпореждане от БАБХ се вземат проби за доказване ефективността на извършената дезинфекция.

3. Изпълняват засилен лабораторен надзор за ВПИП, при наложен такъв със заповед на изпълнителния директор на БАБХ.

19. Обекти за преработка и обезвреждане на странични животински продукти (СЖП)

1. Събират, транспортират, съхраняват, обработват, преработват или обезвреждат странични животински продукти и продукти, получени от тях съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 1069/2009²³ и Регламент (ЕС) № 142/2011²⁴.

²² Закон за храните - В сила от 09.06.2020 г. (Обн. ДВ. бр.52 от 9 юни 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.65 от 21 юли 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.13 от 16 февруари 2021г., изм. ДВ. бр.102 от 23 декември 2022г., доп. ДВ. бр.80 от 19 септември 2023г., изм. ДВ. бр.100 от 1 декември 2023г., изм. ДВ. бр.102 от 8 декември 2023г.)

²³ Регламент (ЕО) № 1069/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за установяване на здравни правила относно странични животински продукти и производни продукти,

2. Спазват изискванията за почистване и дезинфекция на транспортните средства, включително при транспортиране на тор и постеля.

3. При разпореждане от БАБХ се вземат проби за доказване ефективността на извършената дезинфекция.

20. Пазари за живи животни

1. Пазарите и тържищата за животни трябва да са регистрирани по реда чл. 137 от ЗВД.

2. Да имат осигурено ветеринарномедицинско обслужване от регистриран ветеринарен лекар в съответствие с чл. 132, ал.1, т.1 от ЗВД, за животните, които предлагат. Ветеринарномедицинската дейност се осъществява на база на сключен договор между и регистрирания ветеринарен лекар и собственика на пазара съгласно чл. 137а от ЗВД.

3. Теренът, на който е изграден пазарът за животни, трябва да е почистен и дезинфекциран непосредствено преди и след деня на провеждане на пазара.

4. Собственикът или управителят на пазара за животни е длъжен да води регистър на хартиен или електронен носител.

5. На територията на пазара се допускат само животни, които са:

5.1 преминали ветеринарномедицински преглед, при който е установено, че са клинично здрави.

5.2 придружени с ветеринарномедицинско свидетелство;

5.3 транспортирани съгласно изискванията на чл. 52 от ЗВД и Регламент (ЕО) № 1/2005²⁵.

непредназначени за консумация от човека, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1774/2002 (Регламент за страничните животински продукти) (ОВ, L 300/1 от 14 ноември 2009 г.)

²⁴ Регламент (ЕС) № 142/2011 на Комисията от 25 февруари 2011 г. за прилагане на Регламент (ЕО) № 1069/2009 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на здравни правила относно странични животински продукти и производни продукти, предназначени за консумация от човека, и за прилагане на Директива 97/78/ЕО на Съвета по отношение на някои проби и артикули, освободени от ветеринарни проверки на границата съгласно посочената Директива (ОВ, L 54/1 от 26 февруари 2011 г.)

²⁵ Регламент (ЕО) № 1/2005 на Съвета от 22 декември 2004 година относно защита на животните по време на транспортиране и свързаните с това операции и за изменение на Директиви 64/432/ЕИО и 93/119/ЕО и Регламент (ЕО) №1255/971